

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 106/2021-45

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava-Staré Mesto, IČO 47 244 895, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 67Csp/34/2017 spolu s postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/1/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 67Csp/34/2017 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/1/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.
2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 67Csp/34/2017 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **500 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Bratislava II **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **642,16 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 106/2021 zo 4. februára 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 7. decembra 2020, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd, práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) napadnutým postupom všeobecného súdu. Sťažovateľka navrhla prikázať konať okresnému súdu bez zbytočných prieťahov, priznať voči okresnému súdu primerané finančné zadostučinenie 4 000 eur a voči krajskému súdu primerané finančné zadostučinenie 2 700 eur vrátane náhrady trov konania 900,58 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde sa vedie konanie o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľskej zmluvy, ktorou bola sťažovateľke poskytnutá pôžička 2 500 eur. Sťažovateľka podala žalobu na okresnom súde 3. marca 2017. Okresný súd rozhodol rozsudkom zo 4. októbra 2017. Krajský súd o odvolaní sťažovateľky rozhodol uznesením č. k. 4Co/1/2018 z 29. novembra 2019, ktorým rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Sťažovateľka uviedla, že predmetná vec sa opäť vrátila okresnému súdu 17. decembra 2019. Sťažovateľka poukazuje na celkovú neústavnú dĺžku samotného konania, v konaní nejde o zložitú vec, zrušenie rozsudku evokuje popri samotnej dĺžke konania problém nedostatočnej sústredenosti a efektívnosti postupu okresného súdu. Sťažovateľka je toho názoru, že žiadnym spôsobom neprispela k dĺžke napadnutého konania.

4. Okresný súd k sťažnosti uviedol, že vykonal nevyhnutné procesné úkony, pričom rýchlosť konania bola ovplyvnená epidemiologickou situáciou a obmedzeným režimom na súde. Vo veci nariadil niekoľko pojednávaní, ktoré boli zrušené z dôvodu pretrvávajúceho vyhláseného núdzového stavu. Termín pojednávania určený na 24. február 2021 bol zrušený z dôvodu nesúhlasu účastníkov konania s konaním v ich neprítomnosti. Taktiež sťažovateľka navrhla súdu prerušenie konania podľa § 162 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Okresný súd dal do pozornosti uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 530/2020 z 22. októbra 2020, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky.

5. Krajský súd k sťažnosti uviedol, že dĺžka konania bola spôsobená preťaženosťou súdu. Vo veci bolo rozhodnuté 29. novembra 2019 a predmetné rozhodnutie spolu so spisom boli expedované na okresný súd 17. decembra 2019.

6. Sťažovateľka k vyjadreniu okresného súdu uviedla, že epidemiologické opatrenia boli na území Slovenskej republiky zavedené v marci 2020, pričom celková dĺžka konania už vtedy trvala 3 roky. Sťažovateľka poukazuje, že ide o konanie, v ktorom sa dokazovanie vykonáva formou listín. Sťažovateľka požiadala o prerušenie konania do doby právoplatného skončenia iného súdneho konania, čím využila svoje procesné práva, opierajúc sa o rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 31. januára 2002 vo veci Guerreiro proti Portugalsku a rozsudok ESLP z 23. apríla 1987 vo veci Erkner a Hofauer proti Rakúsku. Zároveň sťažovateľka konštatuje, že ústavný súd už v odmietavom uznesení (IV. ÚS 530/2020) poukázal na neefektívnu činnosť okresného súdu.

7. Sťažovateľka k vyjadreniu krajského súdu uviedla, že spisový materiál bol krajskému súdu doručený 4. januára 2018, o ktorom rozhodol až 29. novembra 2019, teda v trvaní 1 roka, 10 mesiacov a 25 dní. Podľa názoru sťažovateľky aj odvolací súd prispel k neprimeranej dĺžke konania.

II.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom

na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľku (II. ÚS 32/02).

III.1. K námietkam porušenia označených práv postupom okresného súdu:

9. Vec sťažovateľky nebola z právneho hľadiska zložitá na posúdenie, pričom išlo o určenie, že spotrebiteľská zmluva je bezúročná a bez poplatkov. Dokazovanie s tým spojené je realizované formou listín, čo nerobí dokazovanie náročnejším. Sťažovateľka svojím konaním neprispela k zbytočným priet'ahom v konaní. Ústavný súd z chronológie úkonov po zrušení rozhodnutia krajským súdom zistil procesné úkony, ktoré sú na ťarchu okresného súdu ako opakovaná zmena zákonnej sudkyne 4. mája 2020 a 2. septembra 2020 vrátane opakovaných zrušení termínov pojednávania 31. marca 2020 a 12. novembra 2020 z dôvodu pandémie. Krajský súd doručil spis okresnému súdu 17. decembra 2019 a okresný súd dosiaľ vo veci právoplatne nerozhodol. Zrušujúce rozhodnutie založené na procesných dôvodoch sa v judikatúre ústavného súdu pripisuje na ťarchu súdu, ktorému sa za takýchto okolností rozhodnutie zrušilo. Krajský súd zrušil rozhodnutie okresnému súdu z dôvodu nesprávneho posúdenia otázky naliehavého právneho záujmu. Ide pritom o obdobie takmer dvoch rokov, počas ktorých sa vec nachádzala na krajskom súde. Okresnému súdu je spisový materiál známy, preto doba rozhodovania vyše jedného roka po zrušení je neprimeraná. Nesústreďený postup okresný súd ospravedlňoval pandemiou a s tým spojeným obmedzeným režimom na súde. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že bezpochyby vážna pandémia COVID-19 nemôže byť univerzálnym dôvodom na nekonanie súdov.

10. Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti v súvislosti s pandemiou COVID-19 v inej veci uviedol, že nemôže nevziať do úvahy aj okolnosti pandémie vírusu COVID-19 a s ňou spojených obmedzení, ktoré sa významne dotkli aj výkonu súdnictva. Ani to však nezabavuje všeobecné súdy povinnosti pokúsiť sa využiť efektívne všetky dostupné procesné prostriedky na ukončenie konania v prvej inštancii meritórnym rozhodnutím (IV. ÚS 518/2020). Ústavný súd už konštatoval, že ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020). Z uvedených dôvodov ústavný súd deklaroval porušenia uplatnených práv zo strany okresného súdu.

III.2. K námietkam porušenia označených práv postupom krajského súdu:

11. Vzhľadom na namietané porušenie označených práv sťažovateľky napadnutým postupom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie na odvolacom súde od nápadu veci 4. januára 2018 do rozhodnutia 29. novembra 2019 trvalo takmer dva roky a skončilo kasačným rozhodnutím (tzv. *ex cathedra*), teda bez nejakých zložitých úkonov, akými sú pojednávania či dokazovanie. Tento stav potvrdzuje záver, že krajský súd sa pričínil k celkovej dĺžke konania (4 rokov). Krajský súd ospravedlňuje svoj postup zaťaženosťou súdu. Je evidentné, že ide o systémový problém. Ústavnému súdu však neostáva iné, ako zotrvať na svojej judikatúre, podľa ktorej takéto okolnosti nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezabavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za priet'ahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nie je pomenovanie príčin priet'ahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ocitla. Ústavný súd registruje nepriaznivé pracovné podmienky dlhodobo preťažených sudcov a v tomto smere bude nevyhnutné zo strany rezortného ministerstva vykonať nápravu (porov. tiež III. ÚS 37/2021).

12. Ústavný súd konštatuje, že odvolacie konanie v predmetnej veci prebiehalo na odvolacom súde 1 rok a 10 mesiacov. Ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľnú dobu prejednať vec na odvolacom súde v trvaní 1 roka (III. ÚS 42/2016, III. ÚS 421/2017, III. ÚS 106/2018). Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatoval porušenie uplatnených práv aj vo vzťahu ku krajskému súdu.

III.3. Osobitne k námietkam porušenia práv podľa čl. 47 charty:

13. Prihliadajúc na ustanovenia charty, ako aj na vysvetlivky k charte ako nástroja výkladu, je aplikácia charty v posudzovanej veci opodstatnená. Z ustanovení charty vyplýva, že charta sa vzťahuje na inštitúcie a orgány únie. V prípade členských štátov, teda aj Slovenskej republiky, je záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva únie. Keďže politika únie má zabezpečovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa (čl. 38 charty), ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky aj v časti, v ktorej žiadala vysloviť porušenie jej základných práv garantovaných chartou. Jedným z kritérií agendy zbytočných prietahov je aj otázka významu pre sťažovateľov (čo je „v hre“ pred súdom). Ústavný súd poznamenáva, že bezúročnosť spotrebiteľského úveru je sankčným mechanizmom a konanie o bezúročnosť má povahu reklamácie nekvalitného produktu (úverovej služby; pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. marca 2014, LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, body 52 a 53, ako aj z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 69; tiež C-679/18, bod 30, cit. „*V tejto súvislosti treba uviesť, že keďže uplatnenie takejto sankcie vedie k tomu, že veriteľ už nemá nárok na dohodnuté úroky a poplatky, uvedená sankcia sa zdá byť primeraná závažnosti porušenia, ktoré postihuje, a najmä má skutočne odradzujúci účinok*“). Je neakceptovateľné, aby sa právna istota v tak bežných veciach, ako je reklamácia služby, nastoľovala 4 roky.

14. V súvislosti s uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 530/2020-20 ústavný súd odkazuje na bod 26 predmetného rozhodnutia, kde sa uvádza: „*Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prietahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľke, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložila ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.*“ Vzhľadom na to, že ani po viac ako 5 mesiacoch od ostatného rozhodnutia ústavného súdu (ktoré aj napriek odmietnutiu v rámci predbežného prerokovania veci mohlo všeobecný súd motivovať k aktivite) nedošlo k vydaniu meritórneho rozhodnutia, ústavný súd pristúpil k odlišnému záveru v súvislosti s deklaráciou zbytočných prietahov v konaní.

15. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľky, kvalifikoval nesústredujúcu činnosť okresného súdu ako relevantné prietahy a deklaroval porušenie uplatnených práv. Z vyjadrenia okresného súdu nevyplynuli priaznivé vyhliadky vybavenia veci, a preto ústavný súd o to viac doplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

16. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadosťučinenia (2 700 eur voči krajskému súdu a 6 700 eur voči okresnému súdu), ktorého cieľom je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná sťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť sťažovateľky s postupom nielen okresného súdu (nerozhodnutie viac ako rok po zrušení rozhodnutia krajským súdom), ale aj samotného krajského súdu, ktorý rozhodoval vo veci 1 rok a 10 mesiacov. S ohľadom na tieto skutočnosti, ale aj na nízku hodnotu predmetu sporu bolo sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané primerané finančné zadosťučinenie 500 eur a v prevyšujúcej časti ústavný súd jej sťažnosti nevyhovel. Prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

17. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur spolu s 20 % DPH a jedného úkonu vykonaného v roku 2021 (replika) 181,17 eur a režijný paušál 10,87 eur spolu s 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 642,16 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

18. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia, ako aj primerané finančné zadost'učinenie je povinný vyplatiť okresný súd, ktorý sa pričínil o zbytočné pries'ahy v konaní vo väčšom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu